

RAZVOJ NADZORA OSIGURANJA U NEKIM ZEMLJAMA - KANDIDATIMA ZA ČLANSTVO U EU

Banja Luka, 06.06.2009.

NADZOR I/ILI REGULACIJA OSIGURANJA

- ◉ Na malim tržištima logika nameće da se isto tijelo bavi i nadzorom i regulacijom.
- ◉ Na ovaj način se može brže reagovati.
- ◉ Ponekad u praksi nije jasno šta agencija radi - tako Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH, iako donosi podzakonske akte (mjerila, odluke, pravilnike, uputstva), zna reći da nisu regulator
- ◉ Ali postoje i druga rješenja, posebno tamo gdje bi ujedinjeni nadzor, zbog nerazvijenog osiguranja, doveo do prevlasti bankarskih pitanja i problema

KOJE TIJELO DA VRŠI NADZOR/REGULACIJU

- ◉ U Republici Srpskoj i Republici Sloveniji, to vrši samostalno tijelo (Agencija za osiguranje Republike Srpske, Agencija za zavarovalni nadzor)
- ◉ U Republici Srbiji, Republici Hrvatskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu jedno tijelo vrši nadzor nad cjelokupnim finansijskim tržištem (Narodna banka Srbije, HANFA, FSA)
- ◉ I u SAD se razmišlja o objedinjavanju nadzora na saveznom nivou
- ◉ U svakom slučaju se to ne daje u direktnu nadležnost Ministarstvu finansija

KOJE TIJELO DA VRŠI NADZOR/REGULACIJU

AZOPC
Агенција за осигурање
Републике Српске

AZN
Агенција за заваровални надзор
ISA Insurance Supervision Agency

Народна банка Србије

KOLIKO TRAJE TRAŽENJE PRAVOG RJEŠENJA

- ◉ Može potrajati dugo, u nekoliko koraka (Poljska), ili kraće, u dva-tri koraka (Slovenija)
- ◉ Pristupanje EU taj postupak može ubrzati, a zasigurno će i podići nivo nadzora
- ◉ Promjena pristupa nadzoru od “revizijskog” ka kontroli rizika će biti dodatni problem.

PRIMJER POLJSKE: MINISTARSTVO FINANSIJA

- Od 1990. do 1995/1996. nadzor je obavljalo
Ministarstvo finansija

PRIMJER POLJSKE: PUNU

- Od 1996. do 01.04.2002. nadzor je obavljao PUNU (Državni ured za nadzor osiguranja), čije odgovornosti su bile praćenje finansijskih okolnosti društava kao i nadziranje ponašanja na tržištu licenciranih društava.
- Neka ovlaštenja (davanje dozvola za rad i kontrola vlasništva) je imalo i Ministarstvo finansija što je novim zakonom trebalo promijeniti, a misija MMF-a je preporučila jačanje autonomije agencije

PRIMJER POLJSKE: KNUIFE

- Od 01.04.2002. funkcije PUNU i UNFE (Ured za nadzor penzionih fondova) su objedinjene u novom tijelu, KNUiFE (Komisija za nadzor osiguranja i penzionih fondova), a novi zakon o osiguranju stupio je na snagu 22.05.2003.
- Članovi KNUiFE sa pravom glasa su predsjedavajući, postavlja ga premijer, zamjenik predsjedavajućeg, postavlja ga ministar finansija, zamjenik predsjedavajućeg, postavlja ga ministar privrede, rada i socijalnog, a ostali članovi su predsjedavajući Komisije za hartije od vrijednosti i predstavnik Ureda za konkurenciju i zaštitu potrošača
- 2004. Sve funkcije nadzora (ovlaštenja Min. fin.) preuzima KNUiFE

PRIMJER POLJSKE: KNUIFE 2

- Članovi bez prava glasa su bili:
- Ombudsman za osiguranje
- Predstavnik imenovan od strane predsjednika Poljske
- Glavni inspektor bankarskog nadzora

PRIMJER POLJSKE: KNUIFE 3

- ◉ Glavni ciljevi:
- ◉ Čuvati interese osiguranika i članova penzionih fondova
- ◉ Obezbijediti sigurnost sistema osiguranja i penzijskih ušteđevina

PRIMJER POLJSKE: PFSA

- ◉ Zakonom o nadzoru finansijskog tržišta koji je usvojen u septembru 2006., stvorena je nova integrisana nadzorna vlast, PFSA (Poljska vlast za finansijski nadzor). Nadzire osiguranje, tržište hartija od vrijednosti i sektor penzionih fondova, a od 01.01.2008. i sektor bankarstva.
- ◉ To je kolegijalno tijelo, čijeg predsjedavajućeg imenuje premijer.

PRIMJER POLJSKE: PFSA 2

- Cilj PFSA je “da osigura regularan rad ovog tržišta, njegovu stabilnost, sigurnost i transparentnost, povjerenje u finansijsko tržište, kao i da osigura da su interesi učesnika na tržištu zaštićeni”.

IZVJEŠTAJ MMF-A PRIJE ULASKA U EU

- ◉ Zasnovan na ispunjavanju Osnovnih principa osiguranja - Insurance Core Principles koje je razvila Međunarodna asocijacija nadzornika nad osiguranjem
- ◉ Nedostaci u snazi i samostalnosti agencije
- ◉ Nedostaci u praksi upravljanja društvima
- ◉ Nedovoljno inspekcija na terenu
- ◉ Nedovoljna razmjena informacija sa domaćim i stranim subjektima

IZVJEŠTAJ MMF-A NAKON ULASKA U EU

- ◉ Mali napredak u upravljanju koje je i nadalje ispod najbolje prakse
- ◉ Iskazana zabrinutost zbog mogućnosti političkog utjecaja na nadzor finansijskog sektora po novom zakonodavstvu
- ◉ Nema dovoljno informacija da bi se vidjelo kolika je usklađenost sa principima IAIS koji su revidirani 2003.

RANI PERIOD NADZORA U POLJSKOJ

- ◉ 7 društava otišlo u bankrot u periodu od 1993. do 2000. godine (1 životno Westa Life, 6 neživotnih osiguranja - Fenix, Gryf, Hestja, Polisa, Westa do 1999. i u 2000. Gwarant)
- ◉ Trošak ovih 6 bankrota neživotnih osiguranja je iznosio 72 miliona EUR

OSNOVNI PRINCIPI OSIGURANJA

1. Nivo usklađenosti
2. Ciljevi nadzora
3. Nadzorna vlast
4. Proces nadzora
5. Saradnja i razmjena informacija o nadzoru
6. Izdavanje dozvola
7. Podobnost osoba

OSNOVNI PRINCIPI OSIGURANJA 2

8. Promjene u kontroli i transferu portfelja
9. Upravljanje
10. Interna kontrola
11. Analiza tržišta
12. Izvještaji nadzoru i kontrola iz sjedišta nadzora
13. Kontrola na terenu
14. Preventivne i korektivne mjere

OSNOVNI PRINCIPI OSIGURANJA 3

15. Sprovođenje ili sankcionisanje
16. Zatvaranje i izlazak sa tržišta
17. Nadzor na nivou grupacije
18. Procjena i upravljanje rizikom
19. Aktivnost osiguranja
20. Obaveze
21. Investicije

OSNOVNI PRINCIPI OSIGURANJA 4

22. Derivativi i slične obaveze
23. Kapitalna adekvatnost i solventnost
24. Posrednici
25. Zaštita potrošača
26. Informacije, objavljivanje i otvorenost prema tržištu
27. Prevare
28. Mjere protiv pranja novca/ Borba protiv finansiranja terorizma

PRIMJER SLOVENIJE

- ◉ Nadzorna vlast nad osiguranjem pri Ministarstvu finansija radi po odredbama prvog zakona o osiguranju iz 1994.

PRIMJER SLOVENIJE 2

- ◉ Agencija za nadzor osiguranja radi od 01.06.2000. Za svoj rad odgovara skupštini.

ISA Insurance Supervision Agency

- ◉ Vlada Slovenije je imenovala Vijeće stručnjaka i direktora Agencije

CILJEVI NADZORA

- Cilj je ublažavanje i eliminacija neregularnosti u osiguranju, zaštita interesa osiguranika, omogućavanje funkcionisanja ekonomije osiguranja, koja zauzvrat ima pozitivan uticaj na cijelu ekonomiju.

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA SLOVENIJU 2001

- ◉ U Procjeni stabilnosti finansijskog sistema iz 2001, MMF smatra da će trebati planirati uvođenje smjernica EU u investiranje (tada je 50% investicija bilo u bankarskim depozitima i bankarskim obveznicama)
- ◉ Novi zakon nije u potpunosti obezbijedio pridržavanje osnovnih principa IAIS. Treba ojačati postupak izdavanja dozvola, upravljanja društvima i internu kontrolu
- ◉ Industrija osiguranja je mala i jedno društvo dominira
- ◉ Nerazvijeno životno osiguranje

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA SLOVENIJU

2001 2

- ◉ Zbog šireg opsega faktora rizika, nadzor u osiguranju je više funkcija okruženja i razvoja države nego što je to slučaj u bankarstvu
- ◉ Preduslovi za efikasan nadzor nad osiguranjem su brojni, ali jedan od najosnovnijih su zaštićena imovinska prava, političko okruženje koje daje podršku i pošteno sudstvo.
- ◉ Ocjena je bila da je to u Sloveniji u najvećoj mjeri bilo zastupljeno.
- ◉ Nadzor treba imati dovoljno sredstava, poželjno je ne-budžetskih, zasnovati rad na procjeni rizika ali ne bježeći od inspekcija, te treba imati dovoljan broj zaposlenih

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA SLOVENIJU

2001 3

- ◉ Dok nova društva moraju razdvojiti život i neživot, stara to ne moraju. Matematičke rezerve su odvojene, ali nije bio odvojen i zaštićen kapital društva za život i neživot
- ◉ U pogledu internih kontrola, najveći problem je bila nemogućnost provođenja pravila ponašanja na tržištu
- ◉ Trebalo je uspostaviti zadovoljavajući režim investiranja, za šta je nadzor tražio zakonsku podlogu

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA SLOVENIJU

2004

- ◉ Sektoru osiguranja nedostaje transparentnost i treba razviti mogućnosti za tarifiranje, te postizanje odgovarajućih nivoa rezervi i kapitala
- ◉ Ograničena nezavisnost agencije za nadzor treba biti obuhvaćena i povećana promjenama zakona
- ◉ Nedovoljna tehnička znanja zaposlenih
- ◉ Treba paziti da ideja Slovenije o jednom integrisanom nadzoru umjesto zasebnih u oblasti finansija ne proizvede naglu promjenu na tržištu. Usljed pristupanja EU ta je ideja odložena.

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA SLOVENIJU

2004 2

- ◉ Nadzor bi trebao više pažnje posvetiti nedostatku transparentnosti u pogledu finansijskog stanja sektora životnog osiguranja, prvenstveno garancijama koje kreditni rizik potrošačkih i hipotekarnih kredita prenose sa banaka na osiguranja
- ◉ Nezavisnost nadzora je ograničena zakonima koji administrativnu i budžetsku nadležnost ostavljaju na vladi.
- ◉ Tehničko znanje osoblja nije odgovarajuće onom koje bi trebali imati nakon ulaska u EU.
- ◉ Vlada treba zaštititi odgovorne službenike od pravnih postupaka zbog njihovih postupaka u radu.

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA SLOVENIJU

2004 3

- Očit je jaz u nadzoru penzionog sektora, jer potpada i pod agenciju za tržište hartija od vrijednosti i agenciju za osiguranje
- Izloženosti slovenačkog tržišta osim vrlo osjetljivog osiguranja od odgovornosti i garantovanih prinosa kod dobrovoljnog penzionog osiguranja, su i u osiguranju kredita te prirodnih katastrofa (zemljotres).
- Savjetovana je podrška iskusnog aktuara radi još boljeg razvoja aktuarstva
- Zabrinutost izaziva i nedostatak veze između knjigovodstvene i aktuarske profesije (promjene u standardima knjiženja mogu imati negativne posljedice)

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA BIH 2006

- Sektor osiguranja je suviše mali da bi bio sistemski značajan, ali neriješeno stanje u sektoru može oslabiti povjerenje u finansijski sistem. Npr. beskrupulozna društva nude diskontovane premije za AO puno niže od propisanog nivoa koji im osigurava solventnost, što može odavati namjeru da ne plaćaju buduće štete. Hitno je potrebna nadogradnja kapaciteta sprovođenja nadzora i nova tehnička regulativa kako bi se izbjegla kriza u sektoru.

IZVJEŠTAJ MMF-A ZA BIH 2008

- Osiguranje jedva da se i spominje. Dok je prethodni izvještaj preporučio jačanje nadzora nad osiguranjem, novi je rekao da je taj proces u toku, te da su u oba entiteta na snazi nove zakonske odredbe.

UTICAJ ZAKONODAVSTVA NA TRŽIŠTE OSIGURANJA

- ◉ Zakon o osiguranju, o obaveznim osiguranjima, o posredovanju u osiguranju ali i
- ◉ Drugi zakonski propisi (o porezu, o saobraćaju...)

NAŠA PREPORUKA

- ◉ Bez konsultacija zakonodavca sa agencijom za osiguranje ne bi trebalo donositi nikakve propise ili zakone u kojima se tretira osiguranje
- ◉ Kroz konsultacije s agencijom se obezbjeđuju viđenja struke (agencija može i treba komunicirati sa tržištem osiguranja - pojedinačna društva, udruženje osiguravača, udruženje aktuara...)
- ◉ Ovo bi trebalo biti ugrađeno u zakon o osiguranju

KRAJ PREZENTACIJE (ALI NE I NADZORA)

- Hvala na pažnji